

Підвищення ефективності аграрних підприємства на засадах сталого розвитку повинно відбуватися на основі формування та реалізації відповідних стратегій з огляду на екологічність та соціальні ефекти, що виникатимуть при їх реалізації. Наявність невикористаних резервів сприяє пошуку додаткових шляхів, серед яких запровадити високопродуктивних гібридів.

Література.

1. Левкіна Р.В. Глобалізація та її вплив на розвиток економіки [Текст] / Р.В. Левкіна, А.В. Левкіна // Вісник ХНТУСГ ім. Петра Василенка. Економічні науки. Вип. 138. — Харків: ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2013. — С. 204-207.
2. Онищенко О. Регіональні аспекти сталого розвитку агропромислових комплексів / О. Онищенко, В. Юрчишин // Економіка України. - 2005. - № 9. - С.92-93.
3. Горчаков Я.В. Тенденции развития и рыночные аспекты мирового органического земледелия / Я.В. Горчаков. - Барнаул: «Аз Бука», 2004. - С. 97
4. Вовк В. Сертифікація органічного сільського господарства в Україні: сучасний стан, перспективи, стратегії на майбутнє [Текст] / В. Вовк // Проект аграрного маркетингу. - Львів, 2004. - С. 5.
5. Шубравська О.В. Сталий розвиток агропродовольчої системи України / О.В. Шубравська. - К.: Ін-т економіки ПАН України, 2002. - 204 с.
6. Сталий розвиток регіональних агропромислових комплексів / НАН України. Об'єднаний інститут економіки, за. ред. В.М. Трегобчука. — К. 2005. — 256 с
7. Попова О. ІІ. Сталий розвиток агросфери України: політика і механізми / О. А. Попова / НАН України, ін-т екон. та про-гнозув. - К. 2009. - 352 с.
8. Данилов-Данильян В.И. Экологический вызов и устойчивое развитие / В.И. Данилов-Данильян, К.С. Лосев. - М.: Прогресс-Традиция, 2000,- 332 с.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ПЛАНУВАННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

*Лелюк М.В., асистент,
Полтавська державна аграрна академія*

В умовах, коли досягнення системою стійкості та формування передумов для її сталого розвитку стають, за словами М. М. Лябах, навіть більш значущими, ніж підвищення ефективності даної системи [2, с. 163], виникає нагальна потреба у формуванні сукупності показників, які б дозволили зорієнтувати процеси планування саме на

досягнення такої мети. Ми вважаємо, що система подібних показників може бути сформована на основі наступних методологічних принципів.

По-перше, вона повинна бути зорієнтована на досягнення різноманітності видів діяльності суб'єктів господарювання. Проводячи аналогію з біологічними ценозами, варто підкреслити, що стійкість економічних ценозів також залежить від масиву мутацій, тобто від маси тих різноманітних варіантів діяльності, з яких і буде здійснюватися відбір найбільш пристосованих до змінних умов функціонування [1, с. 275]. Але саме по собі досягнення різноманіття видів господарської діяльності в межах певної економічної системи не може бути самоцілью планування. Необхідно при цьому враховувати взаємозв'язки та взаємопідтримку суб'єктів господарювання, що забезпечує спільне «виживання» конкретного економічного ценозу. Це означає необхідність розробки якісно нової системи показників, які повинні використовуватися в процесі планування життєздатності економічного ценозу.

По-друге, сукупність показників повинна враховувати єдність економічної системи, тобто характеризувати перевагу асиміляційних процесів над дизасиміляційними процесами, або ж навпаки. Справа в тому, що в умовах, коли дизасиміляційні процеси починають переважати і економічне утворення не може розглядатися як єдине ціле, оскільки кожна структурна його складова практично перестав залежати від інших, а система набуває ознак не стільки організму, скільки розбалансованого механізму, то здійснення планування матиме вкрай низький рівень ефективності. Практично витрачання ресурсів на розробку планів та їх впровадження не дає в такій ситуації очікуваних результатів і з позицій суспільства в цілому виступає як ресурсомарнотратство. Тому для подібних «розбалансованих» систем необхідно, як на наш погляд, в першу чергу планувати досягнення цілісності, а вже потім здійснювати планування стійкості розвитку. Досягнення цілісності може бути сплановане за допомогою використання аналізу амплітудно-частотної динаміки підрозділів економічної системи [3]. Так, наприклад, для здійснення планування на рівні української економіки необхідно перш за все визначити, наскільки значними є коливання рівня виробництва на душу населення по регіонах. Якщо ці відхилення перевищують 30-40% від середнього значення по економіці в цілому – значить, структурні складові національної економічної системи у вигляді регіональних економічних систем не створюють єдиного цілого організму.

Відповідно, перш ніж здійснювати планування стійкості та життєздатності української економіки, необхідно в плановому порядку усунути розбалансованість всередині системи, щоб вивести її на якісно новий рівень – рівень органічного цілого.

По-третє, сукупність показників, що повинні використовуватися при плануванні стійкості економічних систем, має враховувати вплив інституційних факторів. Адже сама по собі економічна система не існує абсолютно ізольовано від інституційного «каркасу» суспільства – починаючи від законодавчої бази по захисту прав власності і закінчуючи особливостями менталітету, які впливають на здійснення інноваційної діяльності чи виконання укладених договорів. Зрозуміло, що інституційні утворення поступово приходять у відповідність до історичних вимог забезпечення стійкості економічних систем. Але такі процеси поступового пристосування можуть тривати досить довго. Завданням планування стає цілеспрямована зміна інституційних складових у відповідності до забезпечення стійкості економічних систем. Виконання цього завдання потребує виважених та обережних кроків – адже примусове прискорене насадження нових, не притаманних даній системі інституційних утворень зазвичай призводить до непередбачуваних наслідків. Яскравим прикладом може слугувати непродумане проведення приватизації після розпаду радянської економіки – впровадження «чужого» інституту в непідготовлену економічну систему обернулося значною втратою економічного потенціалу.

Переорієнтація цільової спрямованості процесів планування – із максимізації певних кількісних показників на досягнення сталості та формування передумов стійкого розвитку економічних систем різних рівнів – є об'єктивною вимогою з позицій нелінійного підходу до розуміння сутності будь-яких економічних утворень. Але сама по собі зміна цілей ще не означає реальних змін, які, в свою чергу, потребують відповідної зміни методів, механізмів та інструментарію планування в умовах ринкової економіки. Однею з перших повинна бути змінена система показників планування. Формування сукупності показників сучасного планування з урахуванням розглянутих методологічних принципів сприятиме підвищенню релевантності самих процесів планування і дозволить вийти на якісно новий рівень розвитку економічних систем в цілому.

Література.

1. Лелюк М.В. Планирование как фактор обеспечения устойчивости экономического ценоза / М.В. Лелюк // Новая экономика. - №2. – 2013. – С. 273-276.

2. Лябах Н.Н. Проблемы и пути совершенствования организационного управления / Н.Н. Лябах // Проблемы управления в реальном секторе экономики: вызовы модернизации. Актуальные проблемы управления – 2012: Материалы Международной научно-практической конференции. – Вып. 4. – Государственный университет управления. – М.: ГУУ, 2012. – С. 163-165.

3. Родионов В.Г. Применение анализа амплитудно-частотной динамики в управлении социально-экономическими системами / В.Г. Родионов // Вестник Санкт-Петербургского Государственного Университета. Серия 5. – Выпуск 1. – 2005. – С. 151-155.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ЦИКЛУ ПРИ ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ АНТИЦИКЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

*Лелюк Ю.М., к.е.н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія*

Прогностична функція економічної теорії/політичної економії реалізується в тому, що дає теоретико-методологічні основи для формування ефективної економічної політики. Враховуючи, що економічні цикли є формою руху економічної матерії, прогнозування циклічної динаміки створює передумови для здійснення релевантної антициклічної політики.

Для сучасної економічної системи здійснення прогнозів щодо термінів настання та періодів тривалості фаз циклів значною мірою ускладнюється поліциклічним характером економічної динаміки. Відбувається резонансна взаємодія фаз циклів різної тривалості, крім того, на специфіку прояву економічних циклів накладаються політичні цикли тощо. Дія усіх зовнішніх та внутрішніх факторів не може бути повно врахована в жодній економіко-математичній моделі циклу, якою б «універсальною» вона не була. Але це не означає, що від моделювання циклу як інструменту антициклічної політики необхідно відмовитися. Моделі повинні використовуватися, але не абсолютизуватися. При цьому, як на наш погляд, необхідно спиратися на наступні методологічні підходи.

По-перше, потрібно визначитися, за допомогою яких критеріїв виділяти циклічні коливання, породжені самою економічною системою, від «шумових» або «фонових» коливань, що виникають у відповідь на динаміку систем більш високого порядку (наприклад, внаслідок впливу циклічних змін глобального порядку на коливання в економічній системі